

کرامات ائمه

کلیدواژه: کرامات، معجزه، ائمه.
پرسش: کرامات منقول از ائمه - علیهم‌السلام - چه میزان از نظر سندی معتبر است؟ به چند مورد معتبر اشاره کنید.
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱-۱. «کرامت» و معجزه
- ۱.۱ - معنای لغوی کرامت
- ۱.۲ - معنای لغوی معجزه
- ۱.۲ - معجزه، کرامت و استندراج از دیدگاه دهخدا
- ۲ - ۲. اصل کرامات و معجزات در قرآن کریم
- ۳ - ۳. نیاز امام به کرامت
- ۳.۱ - روایتی از امام صادق
- ۳.۲ - معجزات و کرامات ائمه
- ۴ - ۴. راه‌های شناخت اعتبار کرامات
- ۴.۱ - اعتماد به نقل صحیح
- ۴.۲ - ضرورت اثبات صحت اخبار
- ۵ - ۵. اما نشانه‌های صدق خیر و نقل
- ۵.۱ - تواتر ناقلان
- ۵.۲ - ب. امانت، ایمان و صداقت ناقلان
- ۵.۳ - ج. دقت در ناقلان و راویان
- ۵.۴ - د. دقت شنونده
- ۶ - ۶. معیارهای لازم
- ۷ - نمونه‌هایی از کرامات
- ۸ - منابعی برای مطالعه بیشتر
- ۹ - یانویس
- ۱۰ - منبع

۱. «کرامت» و معجزه

← معنای لغوی کرامت

«کرامت» در لغت چنین معنا شده است: «کاری است غیر عادی که از غیر پیامبر صادر می‌شود».
[۱] المنجد فی اللغة و الادب و العلوم، بیروت، المكتبة الشرفیه، ۱۹۶۶ م، ص ۶۸۲.

← معنای لغوی معجزه

در معنای معجزه آمده است: «کاری است خارج از عادت که نظیر آن از غیر پیامبر صادر نمی‌شود».
[۱] المنجد فی اللغة و الادب و العلوم، بیروت، المكتبة الشرفیه، ۱۹۶۶ م، ص ۴۸۸.

← معجزه، کرامت و استندراج از دیدگاه دهخدا

در لغتنامه دهخدا ذیل کلمه معجزه چنین آمده است: «آنچه نبی عاجز کند بدان خصم را وقت غلبه جستن در دعوی». و نیز آمده است:

«امر **خارق العاده** که مردم را از آوردن نظیر آن عاجز می‌کند و عادتاً مقرون به دعوی **نیوت** است و در این کلمه‌ها برای مبالغه باشد».
[۱۳] دهخدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۳۷ ش، ج ۴۵، ص ۶۹۸.
و در ادامه می‌آورد که «چون خرق عادت‌ی از نبی صادر شود که **خلق** از آوردن مثل آن عاجز آید، آن را معجزه گویند و چون از ولی خرق عادت‌ی پیدا گردد، آن را **کرامت** خوانند و چون خرق عادت‌ی از **کافر** به ظهور آید، آن را **استدراج** گویند».
[۱۴] دهخدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۳۷ ش، ج ۴۵، ص ۶۹۸.

۲. اصل کرامات و معجزات در قرآن کریم

اصل **کرامات** و معجزات در **قرآن** کریم و در آیات متعدد به اثبات رسیده و **معجزات** انبیای الهی - علیهم‌السلام - نیز به وفور در قرآن ثبت شده است؛ چنان‌که در آیه ۴۹ سوره مبارکه **الاعمران** آمده است: «هر پیامبری به نوعی از معجزات احتیاج دارد؛ همچنان‌که امامان - علیهم‌السلام - نیاز دارند»؛

[۱۵] **الاعمران** (۳)، آیه ۴۹.

به‌طور کلی افرادی که به‌عنوان **رهبری** از طرف خداوند **مأمور** هدایت مردم می‌شوند، باید در درجه اول از **علم** و دانش و آیین و قوانین زنده و سازنده‌ای برخوردار باشند و در درجه بعد اسناد روشنی برای ارتباط خود به خدا ارائه دهند، و به این وسیله مأموریت خود را تثبیت کنند.

۳. نیاز امام به کرامت

امام برای اثبات امامت و فرق داشتن با مدعیان **امامت** باید کرامت محسوسی از خود نشان دهد و **اثمه** قادر بودند به این عمل.

← روایتی از امام صادق

در روایتی از **امام صادق** - علیه‌السلام - نقل شده است و اشاره به جریان آوردن و حاضر کردن تخت ملکه سبا به یک چشم به هم زدن توسط «اصف بن برخیا» وصی و وزیر حضرت سلیمان - علیه‌السلام - دارد که در قرآن مجید سوره مبارکه نمل آیه ۴۰ آمده است. که در این روایت امام صادق - علیه‌السلام - برتری اهل‌بیت - علیهم‌السلام - را از نظر علم و دانش و در نتیجه قدرت بر انجام معجزات و کرامات به‌خوبی بیان می‌کند؛ به این نحو که «**این کتیر** گوید: امام صادق - علیه‌السلام - درباره آیه شریفه (۴۰ سوره نمل) «قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ...»؛
[۱۶] **نمل** (۲۷)، آیه ۴۰.

یعنی کسی که **دانش** به کتاب داشت (**اصف بن برخیا** به قول مشهور مفسرین) گفت: من آن تخت را نزد تو آوردم، پیش از آنکه چشمت را به هم بزنی». آنگاه انگشتانش را باز کرد و بر سینه‌اش گذاشت و سپس فرمود: به خدا که همه علم کتاب نزد ما (اهل‌بیت علیهم‌السلام) است».

[۱۷] **کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، تهران، نشر کتابچی، ۱۳۴۸ ش، ج ۱، ص ۲۳۳.**

← معجزات و کرامات ائمه

معجزات و کرامات حضرات معصومین - علیهم‌السلام - که سرسلسله آنها وجود **مقدس** خاتم النبیین - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - است، چه در حال **حیات** و چه بعد از مرگشان فزون از آن است که به‌شمار آید؛ علاوه بر ابواب متعدد و مختلفی که در شرح حال هریک از حضرات معصومین - علیهم‌السلام - اختصاص به معجزات آن بزرگواران داده می‌شود، چه بسیار کتاب‌های متقن و معتبر و مسلمی که به‌وسیله علمای **اسلام** نگاشته شده و به **تواتر** به ما رسیده است و چه بسیار مردمی که خود شاهد آن بوده‌اند و برای حوایج خود به قبور مطهر آن بزرگواران با اعتقاد به اینکه: «اشهد أنك تری مقامی و تسمع کلامی و ترد جوابی»

[۱۸] نگاه کنید به مضامین زیارات منقوله برای ائمه معصومین - علیهم‌السلام - در مفاتیح الجنان، باب زیارات. پناه برده و حوائج خود را برآورده یافته‌اند، و بیمارانی که شفا گرفته‌اند. کراماتی که از **امامزادگان** و نوادگان آن بزرگواران که شاخه کوچکی از شاخه‌های آن **شجره طیبه** می‌باشد، همه ساله مشهود است و بعضاً در جراید هم درج و نشر می‌شود.

[۱۹] حجت کوه کمراهی، سید حسن، دلائل الولاية، تهران، نشر امیرکبیر، ۱۳۹۷ ق، ص ۸۱.

۴. راه‌های شناخت اعتبار کرامات

← اعتماد به نقل صحیح

اصولاً **سیره عقلا** و بنای مردم در امر معاش و زندگی - حتی **علوم تجربی** - اعتماد بر نقل است، اگر کسی بگوید تا ما چیزی را نبینیم باور نمی‌کنیم، حرف غلطی است و برخلاف سیره عقلاست. منتها باید دقت کرد که **نقل** صحیح و درست باشد و قراین درستی نقل را پیدا کرد، ما بسیاری از چیزها و اشخاص را ندیدیم؛ اما به وجود آنان از راه نقل یقین پیدا می‌کنیم و به نقل هم اعتماد پیدا می‌کنیم. وجود **افلاطون**، وجود **یوعلی سینا** و آثار آنها، وجود **انیشتن**، **ادیسون** و آثار آنها را باور داریم، با اینکه آنها را ندیدیم؛ اما از طریق نقل صحیح، اعتماد و یقین به آثار وجود آنها پیدا می‌کنیم.

← ضرورت اثبات صحت اخبار

پس اعتماد به نقل صحیح است؛ منتها پیدا کردن قراین صحت اخبار و نقلها - به ویژه در وقایع گذشته که آنها را به چشم ندیده‌ایم - ضروری است؛ یعنی هر چیزی را که از کسی شنیدیم و یا در کتابی دیدیم، نباید فوراً باور کنیم و به درستی آن یقین پیدا کنیم؛ مگر قراین صحت و درستی آن را بیابیم. و در این باب یعنی نقل معجزات و کرامات ائمه معصومین - علیهم‌السلام - هم باید همین روش را پیش بگیریم. ۱۱۰ کافی، حسن، شناخت اسلام از نظر وحی و تعالیم، نشر میقات، ۱۳۷۰ ش، ص ۲۰۸ الی ۲۱۰.

۵. اما نشانه‌های صدق خبر و نقل

چند نشانه برای صدق و درستی نقل و خبر وجود دارد:

← ا. تواتر ناقلان

یکی از قراین صدق خبر، تواتر است، معنای خبر متواتر آن است که خبری را از چند نفر بشنویم که یقین داریم آنها تبانی نکرده‌اند که دروغی را انتشار بدهند، بسیاری از معجزات و کراماتی که از ائمه معصومین - علیهم‌السلام - نقل شده‌اند اگر این خصوصیت را داشته باشند قابل اعتماد هستند.

← ب. امانت، ایمان و صداقت ناقلان

یکی از قراین صدق خبر، امانت، ایمان و صداقت بسیاری از ناقلین این معجزات و کرامات که از اصحاب ائمه - علیهم‌السلام - می‌باشند. این مطلب بر کسی مخفی نیست که مسلمانان راستین چه در عصر پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - و چه در عصر ائمه - علیهم‌السلام - دارای امانت و ایمان فوق‌العاده بودند که خبرهای آنها را متحمل شدند و سختی‌های ظالمان و حاکمان جور را تحمل کردند، ولی از دقت و ایمان و ثبوت و ضبط احادیث چیزی را فروگذار نکردند.

قرآن کریم در آیه ۸۵ سوره مائده

۱۱۱ مائده(۵)، آیه ۸۵.

و ۹۳ سوره توبه

۱۱۲ توبه(۹)، آیه ۹۳.

ایمان و ثبات قدم و صبر آنها را در راه خدا تحسین کرده است و دیگر اینکه در قرآن کریم و تعلیمات پیامبر گرامی اسلام - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - و ائمه هدی علیهم‌السلام، بر قبح دروغ‌گویی و دروغ بستن بر پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - تأکید شده است و این مورد اتفاق فرقه‌های مختلف از مسلمانان است. حال اگر راویان و کتبی که کرامات و معجزات ائمه هدی - علیهم‌السلام - را نقل کرده‌اند چنین ویژگی‌هایی داشته باشند، می‌توان به نقل آنها اعتماد نمود و نمی‌توان گفت که همه احادیث و اخباری که از آنها نقل شده همه دروغ باشند و بر پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - و ائمه - علیهم‌السلام - دروغ بسته باشند و اتفاق بر کذب کرده باشند، زیرا چنین اتفاقی محال است.

← ج. دقت در ناقلان و راویان

دقت در ناقلان و راویان و متن احادیثی که متضمن نقل کرامات و معجزات هستند، توسط علم رجال (که علم نقد و جرح و تعدیل راویان احادیث است) و علم درایه (که علم حدیث‌شناسی و کیفیت نقل و تحمل حدیث است) ممکن می‌باشد. وقتی نقلی و خبری از نظر راویان و روایت راویان بررسی شد، بر طبق قواعدی که در این دو علم وجود دارد، «یعنی علم رجال و درایه»، اعتماد و اطمینان بر گزارش کرامات و معجزات نقل شده حاصل می‌شود.

← د. دقت شنونده

دقت شنونده در کراماتی که به‌طور شفاهی نقل می‌شود، نسبت به ناقل یعنی عادل و صادق بودن ناقل، عدم زودباوری وی، تعدد ناقلان عادل و شهرت آن در جمع زیادی از آنها، در اطمینان و اعتماد پیدا کردن بر درستی خبر خیلی مؤثر است و نیز اگر نقل این کرامات و معجزات، به‌صورت مکتوب است؛ یعنی در مجله و روزنامه‌ای منعکس شده است و یا توسط رسانه‌های صوتی و تصویری نقل شده است، باید اعتبار این مجله‌ها و روزنامه‌ها بررسی شود و یا اگر توسط رسانه‌های صوتی و تصویری است، بتوان اطمینان و اعتماد بر آنها نمود و نیز منابع کسب خبر آنها را پیدا کرد و به‌درستی خبر و نقل موضوعات مطرح شده توسط آنها اعتماد و اطمینان لازم را حاصل نمود.

۶. معیارهای لازم

ا. اصل کرامت در قرآن اثبات شده.

ب. برای اِمام - علیه‌السلام - نیز مثل نبی - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - لازم است.

ج. باید معیارها را در تشخیص درستی آنها در نظر گرفت.

د. به گوینده و منبع و علوم مربوط به تشخیص صحت و سقم نیز توجه لازم است.

ه. ارائه نقلها بر قرآن و کتب معتبر و مطابقت آنها که در صورت تعارض مردود است.

خ. در نظر گرفتن شأن و سیره ائمه - علیهم‌السلام - و مقصود و منظور نقل کننده کرامات و میزان جایگاه علمی او و دلبستگی او به فرقه‌های مختلف و محتوای کتاب و نوشته‌اش.

و. منابعی مثل ارشاد شیخ مفید و آثار سایر بزرگان شیعه می‌تواند معیار خوبی جهت تشخیص واقع شود.

[شق القمر](#)، از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم. (برگشتن [خورشید](#) پس از غروب به درخواست [پیامبر](#) صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم).
[ردالشمس](#) برای امیرالمؤمنین علیه‌السلام. (برگشتن [خورشید](#) پس از غروب به درخواست [پیامبر](#) صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم).

منابعی برای مطالعه بیشتر

ارشاد [شیخ مفید](#) که از نظر سندی دارای اعتبار خاصی است.

پانویس

۱. [↑](#) المنجد فی اللغة و الادب و العلوم، بیروت، المكتبة الشرقیه، ۱۹۶۶ م، ص ۶۸۲.
۲. [↑](#) المنجد فی اللغة و الادب و العلوم، بیروت، المكتبة الشرقیه، ۱۹۶۶ م، ص ۴۸۸.
۳. [↑](#) دهخدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۳۷ ش، ج ۴۵، ص ۶۹۸.
۴. [↑](#) دهخدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۳۷ ش، ج ۴۵، ص ۶۹۸.
۵. [↑](#) [الاعمران\(۳\)](#)، آیه ۴۹.
۶. [↑](#) [نمل\(۲۷\)](#)، آیه ۴۰.
۷. [↑](#) [کلینی](#)، [مجد بن یعقوب](#)، [اصول کافی](#)، تهران، [نشر کتابچی](#)، ۱۳۴۸ ش، ج ۱، ص ۳۳۳.
۸. [↑](#) نگاه کنید به مضامین زیارات منقوله برای ائمه معصومین - علیهم‌السلام - در [مفاتیح الجنان](#)، باب زیارات.
۹. [↑](#) [حجت کوه کمره‌ای](#)، [سید حسن](#)، [دلائل الولاية](#)، تهران، [نشر امیرکبیر](#)، ۱۳۹۷ ق، ص ۸۱.
۱۰. [↑](#) [کافی](#)، [حسن](#)، [شناخت اسلام از نظر وحی و تعالیم](#)، [نشر میقات](#)، ۱۳۷۰ ش، ص ۲۰۸ الی ۲۱۰.
۱۱. [↑](#) [مانده\(۵\)](#)، آیه ۸۵.
۱۲. [↑](#) [توبه\(۹\)](#)، آیه ۹۳.

منبع

[سایت اندیشه قم](#)

رده‌های این صفحه : [امام شناسی](#) | [کرامات و معجزات ائمه](#)